V. évfolyam. Kis-Czell, 1903. April is 12. 15. szám.

KIS-CZELL ÉS VIDÉKE

KÖZÉRDEKŰ FÜGGETLEN UJSÁG.

Megjelen minden vasárnap. Jelige: »Küzdelem az igazságért!«

Fel évre . . . . 8 kor Negyedévre . . 2 kor. — fil.
Fel évre . . . . 4 „ Egyes szám ára — „ 20 „

Szerkesztővel értekezhetni: kedd, szerda és csütörtökön.

Felelős szerkesztő: HUSS GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kis-Czell, Gyarmathi-tér 76. szám. Ide intézendők a lap szellemi és anyagi részét illető minden küldemények. Névtelen levelek figyelembe nem vétetnek.

Husvét.

Halleluja, halleluja! Az Üdvözitő, az Urnak a fia föltámadott!

Itt van a husvét, a föltámadás magasztos, poétikus szép ünnepe. Lelkünkről lehámlik salak, szenny, sár, amit a köznapiság rákent, megtisztulunk, szivünkbe az ájtatosság költözik.

Megujul, ujjászületik lelkünk, mint maga a természet, amély ujólag rügyeket hajt, bimbókat fakaszt; fölsüt az áldásthozó nap, jótékony melegével uj reményeket ébreszt a csüggedt emberi szivekbe, uj erőt önt a lankadni készülő karokba.

Nagyobb munkakedvvel, lankadhatatlan buzgalommal, a jövőbe vetett hittel fogunk a dolgunkhoz. Hisz látjuk magunk előtt a fönséges természet zsendülését, föltámadását; föltárult előttünk a nagyszerü panoráma, az üde, kék ég, az aranyos napsugár, a zöldelő fák, a sok illatos virág, a bájos madarak, mindmegannyi egy-egy reménysugár, mely együttvéve megszilárditja hitünket, bizodalmunkat. Jóbbaknak, nemesebbeknek érezzük magunkat, embertársainkért odaadóbbak vagyunk, a kajánkodást, a kenyéririgységet, a torzsalkodást fölváltja a felebaráti szeretet, a gyülölködést irigységet meg a nemeslelkűség, a megelégedettség.

Valami átható, sajátságos érzés járja át lelkünket, hogy a természet föltámadásával az istenfélő, igazlelkü ember is ujraszületik, a Mindenható a teremtés koronáját, az embert is ujjáteremti, a rossz emberből, ki örökösen harczilábon állott testvéreivel, a társadalommal és az Istennel, és belátta, hogy vétkezett, hogy bünhődött és megvezekelt bünéért, az az ember megtisztul, lefoszlik róla, ami hozzá tapadt önhibájából avagy rosszlelkek áldozata, martaléka lett.

Igen, meritsünk vigaszt, hitet és reményt Jézusnak, Isten fiának föltámadása ünnepén, szálljon lelkünkbe a csendes megnyugvás, ha becsületesen, verejtékes homlokkal dolgoztunk, fáradtunk és munkánknak különösebb eredményét nem láttuk, szilárd hittel, erős bizalommal tekintsünk a jövő felé, az előbb-utóbb megadja fáradságunk méltó és igaz jutalmát.

Ha megfeledkeztünk magunkról, családunknak, a társadalomnak nem tettünk eleget, akkor is iparkodjunk megjavulni, még idejekorán észhez térni, hogy a lejtőn ne haladjunk föltartózhatatlanul lefelé. Bizzunk az Istenben, ki igazán istápolója, atyja, pártfogója az elcsüggedt, hittket és bizalmukat vesztett embereknek.

A fenséges természetből is vigaszt, erőt, kitartást merithetünk, ha annak enyhe ölén kissé elmélkedünk sorsunk felett.

És ott van a legnemesebb, a legszebb példája a felebaráti a testvéri szeretetnek. Ott van az Üdvözitő, Jézus Krisztus, kinek föltámadása magasztos ünnepén magunkba szállhatunk és imával, buzgó, ájtatos, szivből fakadó imával köszöntsük az Ég urát, ki a csüggedők, vigasztalanok, elhagyottak igaz pártfogója, istápolója. Itt van husvét, a föltámadás magasztos, poétikus, szép ünnepe, szálljunk magunkba és imádkozzunk.

Halleluja, halleluja! Föltámadott!

TÁRCZA.

Alice.

Irta: KISS ILON

A tanácsos pazar elegancziával berendezett lakásában estely van.

A tánczteremmé átalakitott salonból vig zene hangja hivja a fiatalságot tánczra, a mellékszobákban, dohányzoban és könyvtárban pedig öregek ülnek össze-egy-kis pipaszóra, tereferére, nó meg egy kis paklizásra.

A házi gazda leánya, a 17 éves Alice a kis szalonban beszélget Réthy Lajossal, kit az imént mutatott be neki az atyja. Érdekes tárgyról beszélhetnek, mert mindkettő igen el van mélyedve.

— Komolyan gondolja ezt? — kérdi hirtelen Alice.

— A lehető legkomolyabban! — Felel Réthy udvariasan, de határozottan. — Itéljen ön el érette, de én nem tartom helyesnek, hogy alkalmat adnak a nőknek arra, hogy mindenhová behatoljanak, minden pályára elkészülhessenek, mikor ugyis oly nehéz a megélhetési viszony és napról-napra több a munkaerő. Különben is kétségbe vonom, hogy a női munka egyértékü a férfiéval.

Alice, az eikényeztetett gyermek, néi hiusságát érezte sér.ve Réthy beszéde által s izgatóttságtól remegő hangon szólt:

— Tehát azt hiszi, hogy a nő nem képes ugyanazt produkálni, amit a férfi. És nem gondolja, hogy ez csak előitélet, mely csak abban leli magyarázatát, hogy a férfi iskolázása már konzekvensen ama czél felé vezeti, hogy kezemunkájával tartsa fent magát, mig a nőnek sok fáradtságot ád azon akadályok leküzdésére, melyeket a rosszakarat szándekosan gördit utjába?

A tanácsos jókedvüen nevetett:

— Lássa, lássa barátom, itt határozott ellenségre talált. A leányom . . .

— Ő nagysága tapintatlanságnak vette azt, hogy erről folytatjuk a társalgást most, mikor minden másra kedvezőbb az alkalom, mint ennek az unalmas thémának a megvitatására. Legyen elnéző nagysád és bocsánata jeléül engedje meg a keringőt.

Réthi mély meghajlással ajánlá karját és Alice kedves mosolylyal fogadta el. Szép pár volt. Réthi magas, szőke férfi, határozott vonásokkal, sötét szemeiben az akarat erélye csillogott. Alice sugár alak, habos, rózsaszin selyem ruhában, gesztenyeszinü haját félig nyilt bimbó diszité, szép kék szemeit hosszu pillák árnyékolják; egé z megjelenése olyan, mint az öröm, boldogság s megelegedtség megtestesülése mikor tánczosa karján tovarebben. Réthi arcza sem oly komoly már mint előbb, derülté vált, mintha tündérkéz simitotta volna végig.

A zene andalitó hangja mind halkabban szól a vendégsereg lassan szétoszlik s a csillárokat is eloltják.

Szép ete volt — — — Nem következett utána több.

Egy hét mulva beteg lett a tanácsos, az orvos tüdőgyulladást konstatált s az életvidám ember nemsokára kunt a hideg földben nyugodott. Özvegye és árvája kétségbeesetten tördelték kezöket, de a sors még sulyosabban nehezült reájok. A nagy háztartás nemcsak a fizetést emésztette fel, de a sokak által irigyelt állásu férfiu, adósságokat is volt kénytelen csinálni. Most, hogy a ház ura elköltözött, a hitelezők mindent elkövettek, hogy pénzökhez jussanak. S az eddig fényben és gazdagságban uszó Alice, tágranyilt szemekkel nézte, mint viszik el még a butorokat is. De mikor szivfájdalmának és kétségbeesésének első rohama elmult felegyenesedett: „Jó atyám! nézz le reám, ha kell, megszerzem részünkre a mindennapi kenyeret, csak segits, hogy erőm el ne lankadjon.

*

A d . . . . i gyár központi irodájában élénk a sürgés-forgás. Hivatalnokok járnak iratokkal, könyvekkel; munkavezetők jegyeznek, rendeleteket osztanak; ügynökök, felek érkeznek s a telefon villamos csengője is iparkodik a zajt erősbiteni. Most az irodafőnök szobájában szólal meg a csengő. Harsányi ur, munkáját félbehagyva siet a telefonhoz, miközben magában mormogja: „no már kora reggel baj van? Az uj igazgató ugyancsak korán van a munkánál.«

— Halló! halló! Harsányi ur! Az ön osztályában készült a lembergi elszámolás?

— Igenis kérem — igazgató ur!

— Küldje át hozzám azt a hivatalnokot, aki azt elkészitette!

— Parancsá a igazgató ur!

Az uj igazgató, Réthy Lajos, el van mélyedve az előtte fekvő iratok tanulmányozásában, Ironnal számitja az egyes tételeket

Napernyők remek kiviteiben, óriási választékban, Rózsa Sándor
divatáru-kereskedőnél.
Kis-Czell, Fő-tér.
Órkeztyűk, kalapok legjobbak szerezhetők meg

Az iparfejlesztés.

Dr. zólyomi Wagner Jenő közelebb az iparfejlesztésről könyvet irt, melyben érdekesen fejtegeti azokat a módokat és eszközöket, mikkel hátramaradt iparunkat felsegélyezni és virágzásnak inditani lehetne.

Igaza van dr. Wagnernek, amikor az állitja, hogy a csekély népességü államokban a lakosság kizárólag a mezőgazdaságra és az állattenyésztésre szoritkozik; e lakosság igényei csekélyek és műveltsége alacsony fokon áll. A népesedés gyarapodásával azonban nehezebbé válik a megélhetés és a lakosság egy része keresetforrás után néz, hogy biztositsa megélhetését.

A tömör népességü államokban az ipar mindinkább előtérbe lép és kiszoritja a mezőgazdaságot; mert az ily államokban az ipar nagyobb mérveket öl, mint az a belszükségletet kielégitené; ugy hogy az ily államok utalva vannak a gyártmányok kivételére.

Az ipar fejlődöttségének titka abban az arányban rejlik, mely egyrészt a nyersterméneyek behozatala és kivitele, másrészt, gyártmányok kivitele és behozatala közt mutatkozik. És ez mutatja meg egy ország gazdagságát, hatalmát, jóllétét, virágzását.

Nálunk régen a lakosság csakis földmiveléssel, kézműiparral és kereskedelem mel foglalkozott.

Az uri osztály megmaradt a földmivelésnél, a középosztály kezében volt a kereskedelem; mig az alsóbb néposztály, a jobbágyság csak szolgaságra volt hivatva. Az uri rend irtózott az ipartól, s igy a műveltségük aránylag nem valami magas fokon állott.

Azóta javultak a viszonyok és a mult évszázad negyvenes éveiben nagyobb mozgalom fejtetett ki az ipar és kereskedelem fejlesztése körül. De csak az 1867. évi kiegyezés után ébredt a nemzet uj tevékenységre és ezután kezdődött az iparfejlesztés. Számos tekintélyes iparvállalat keletkezett, ezek közt több részvénytársaság alakjában. Az általános mozgalomnak az lett az eredménye, hogy az ipar tényleg gyors fejlődésnek indult. De az optimizmus annyira kifejlődött, hogy csak kevesen gondoltak arra, hogy az állapot egészségtelen es hogy a reakczió nem maradhat el.

Gyorsabban következett ez be, mintsejtette volna. A fővesztesége volt, hogy a közönség hosszuidőre elvesztette az iparfejlesztés iránt táplált bizalmát és rokonszenvét és általános a vélemény, hogy hazánkban drága és rossz a munkaerő, hiány van nyersterméneyekben, drága a fütőanyag, költséges a közlekedés és szállitás, hiányzik a tőke és elégtelen az az anyagi és szellemi támogatás, melyben a kormányzat a hazai ipart részesiti.

Pedig a munkaerő nem drágább, mint más államokban; mert a munkabérek épp olyan alacsonyak, mint például Bécsben vagy Párisban. Nyersterméneyekben nincs hiány, erről a statisztikai adatok győzhetnek meg bennünket. A fütőanyagban Magyarország bővelkedik, hiszen még számos kiaknázatlan kőszénbányával rendelkezünk. Ami a szállitási eszközöket illeti: vasuthálózatunk már meglehetősen tökéletesnek mondható; csak leginkább a hegyes vidékeken akadt meg a hálózat kiegészitése A kormányban nem hiányzik az iparfejlesztés iránti jóakarat, de tevékenysége hézagos és az elért eredmény aránytalan az áldozatokkal szemben.

Az ellenokok inkább a fejlődés rendszertelenségében, a hitelezéssel járó koczkoczkázatban, a hitelszerzés nehézségeiben, a munkásviszonyok fejletlenségében és az iparpártolás hiányában rejlenek.

Eltekintve a már több év óta fennálló depressziótól, iparunk állapota a következő: a nagyipar egyes ágai teljesen ki vannak fejlődve, sőt egyes gyártmányokban tulprodukczió van. A közép- és kisipar pedig kevéssé van kifejlődve.

Az államháztartás vitális érdekét képezi tehát az ipar e részének lehető fejlesztése. Hiányoznak oly intézmények, melyek hivatva volnának a meglévő iparvállalatok mellett az ipart fejleszteni, fejlődését irányitani.

Ily intézmény volna egy nagy vállalat, mely a magyar kormány inicziativájára volna alapitandó, a kormány állandó ellenőrzése alatt állana és hivatva lenne a kormány iparfejlesztési törekvéseit leghatásosabban előmozditani.

Ez alatt kinyilik az ajtó és halovány, mély gyászba öltözött leány lép be. Az egyszerü ruha remek alakhoz simul, a kék szemek villognak s kis piros száj összevan szoritva. Váraljai Bokor tanácsos egyetlen leanya, ki még két év előtt fényes szerepet játszott, kénytelen volt kenyérkereset utan látni. De a legkeményebb munka sem fájt neki annyira, mintha a régi ismerősök valamelyikével találkozott. — Réthy oda sem nézett, bosszankodott, hogy egy hivatalnoknő most háborgatja kérésével. De rideg modorral vissza lehet utasitani a nőket:

— Kiván valamit kisasszony? — szól hideg, kimért hangon.

— Harsanyi ur küldött át a lembergi munka miatt.

Réthy felnéz. Mintha már hallotta volna ezt a hangot, de most nem ér rá gondolkozni erről, gyorsan kérdi:

— Kegyed készitette?

— Én!

— Minden segitség nélkül?

— Egyedül!

— Szép munka, de ugy látszik az alapfeltevés téves!

Alice még sápadtabb lett. Nyolcz napon keresztül éjfélig dolgozott rajta.

— Mindenesetre magam akarom felülvizsgálni, — szól ujra az igazgató — de e czélból szükségem van a segédkönyvekre, kérem őket!

A hang parancsoló, a szemek még inkabb.

Alicének minden csep vére a fejébe tódul. Kiszolgálni azt, ki szerencsének vette egykor atyja meghivását. Hirtelen a szolgálnak szóló csengőhöz lép és fehér keze megnyomja a gombot, mialatt kis ujján a türkiz ragyog! Meghalt atyjának utolsó emléke. — Az igazgató felállt, felismerete abban a pillanatban.

— Váraljai Bokor Alice? — kérdi meg lepetten.

— A hivatalnok ő, ki igazgatója udvariasságát ismeri. Van még egyéb parancsa számomra?

— Volna egy kérésem. Szabad édes anyja hogylétéről kérdezősködnöm? — most ő áll fel s mély meghatottság látszik arczán.

— Nem jól érezheti magát, hisz tudja, hogy egyetlen gyermeke — szolgál.

Keserü mosoly környezi ajkát és elfordul, nehogy meglássa Réthy a könnyit, mely akarva, nem akarva, előtolakszik. Az igazgató asztalához lép, ezalatt nyilik az ajtó s mire megfordul üres a szoba. Alice az öltözőbe fut, kendőjét ajkához szoritja, nehogy meghallják görcsös zokogását, mibe szive majd megszakad.

•

Találkoztak gyakran, hisz kikerülhetetlen volt. A büszke férfi, ki előre akart menni mindenáron és az árva leány, ki gyermeki kötelességet teljesitendő, vérző szivvel, de törhetlen akarattal haladt göröngyös utján. Összekerültek a sors szeszélye folytán egy pályán, csakhogy „a nőnek csak eddig szabad — és nem tovább, ha kegyetlenség is, de itt nincs számára hely.“ Az erősebb elnyomja a gyengét; pedig az a mélytüzü kék szempár, melyben a menyország látszik tündökölni; bűverővel bir, áttör minden gáton, s mikor a tavasz szellője érinti a természetet s ujraéled az emberiség az özvegy tanácsosné szerény lakában egy magas, szőke férfi vonja ajkához az agg nő kezét s mialatt az elpiruló Alicét magához öleli, kéri:

— Engedje, hogy anyámnak szólitsam.

HIREK.

— **Lapunk olvasóinak, munkatársainak és jóbarátainak boldog husvéti ünnepeket kivánunk!**

— **Katholikus legényegylet.** A kisczelli kath. legényegylet a mult vasárnap tartotta meg első diszközgyülését, melyen a többek között részt vettek: Wagner Lőrincz apát, Köberl János sárvári prépostplébános, Pálinkás Mihály sági esperes, Gráczer Pius kis-czelli plébános, Szentimrey Márton szt. Benedek-rendi áldozár s még számosan a közönség köréből. Az egylet elnöke és alelnöke megnyitó beszédükben buzditó szavakban az egylet czéljáról és hivatásáról emlékeztek meg. Ezután Szentimrey Márton jeles egyházi szónok mondott figyelemre méltó hosszabb beszédet, melyet fontosságánál és korszerüségénél fogva érdemesnek tartunk arra, hogy egész terjedelmében közöljük. Szentimrey Márton szt. Benedek-rendi áldozár az alábbi beszédet tartotta:

„Fiatal barátaim!

Engedjék meg, hogy első diszgyülésünk alkalmával én is intézhessek néhány szót Önökhöz. Olvastak Önök nemzeti történetünkben annyit, hogy tudják, miszerint annak egyik legdicsőbb korszaka az Anzsu-királyok kora. Ezen idő volt az, melyet Nagy Lajos, Róbert Károly és Zsigmond királyaink tettek világhirüvé s melyben a magyar királyság föltételező hatalom volt Európában. Ezen kor volt az, melyről az Önök egyik szónoka az imént mondotta, hogy „magyar tenger vizében tünt le akkor észak, kelet, dél hulló csillaga.“ Ezen időszakot értik a magyar történetirók különösen, midőn azt mondják, hogy „a magyar államot a magyarság alapitotta meg, de a városok, mint az ipar, kereskedelem és művelődés góczpontjai tartották fönn.“

Ezen korban hozták be minálunk, 1380. körül, nevezett királyaink, kik olasz földről szakadtak hozzánk, a czéh-rendszert, a középkornak azon üdvös társadalmi intézményét, mely mig egyrészről a kézi-munkát anyagilag szervezte, másrészről a munkaadót és munkavégzőt, a mestert, legényt és inast a családi élet szerető kötelékeivel kapcsolta össze; mely rendszer alatt a legény gazdájának asztalánál költötte el ebédjét, mesterének hajléka alatt töltötte éjszakáját, lelki táplálékáról a családi olvasmány, szellemi képzéséről pedig a vasárnapi iskola gondoskodott; amely rendszer alatt ha a mester templomba ment vagy husvéti gyónásra indult, egész háznépe követte példáját; mely rendszer alatt ha a mesterlegény munkát keresendő más várvsba indult, vigan szólt danája az országuton, mert tudta, hogy a „herberg“-en egy-két hétig gondoskodva van róla, mig uj munkát talál; amely rendszer végre igaz hogy a száraz-dajkaság szerepére kárhoztatta sokszor az inast, de megvetette mindig jövendő biztos boldogulásának alapjait

A franczia forradalomé a szomoru dicsőség, hogy egyéb rombolásai közt a czéh-rendszert is eltörülte. Ennek eredményeit manap tapasztaljuk és e tapasztalatainkat következőkben foglalhatjuk össze:

1. Alig van ma Európaszerte társadalmi osztály, melynek több és alaposabb panaszai volnának, mint az iparosoknak; legyünk őszinték és tegyük hozzá, hogy bajaik nagyobb részét

a gép föltalálása okozta, melyek elvették tőlök kezök munkáját, a gépet pedig eltörölni nem lehet.

2. Mindannyiszor összefacsarja szivemet, ha az országuton egy szegény vándorlóval találkozom, mert ez az, kinek ma az Úristenen kivül nincs gazdája, akire senki sem gondol, akiről senkisem gondoskodik, aki bizonytalanból bizonytalanba megy, s akit a legelső kalandor szociálista kész prédaként kaphat kezeibe s használhat föl céljaira.

3. Hogy az eltörölt czéh-rendszer után oly ür és hiány kelettkezett, melyet be kell tölteni, ezt bizonyitja azon Európaszerte való törekvés, különféle egyletek, társulatok, iparképesités viszszaállitása és hasonlók által s ezek utján egy oly társadalmi szervhez, intézményhez jutni, mely a czéh-rendszer emlitett és egyéb tevékenységét és minőségét pótolja és helyettesitse.

Fog-e ezen törekvés eredményhez jutni és minőhöz s mikor, azt nem tudom megmondani, mert e dolog most van forrásban és alakulásban. De addig, mig ez megtörténik, első és fő, hogy valaki vagy valami a munkások lelkét kezébe vegye, azt irányitsa és vezesse, lelki és szellemi szükségleteikről gondoskodjék, őket a kétségbeesés hullámain fölül tartsa s az azokban való elmerüléstől megmentse.

Mért emlitek én itt azonnal kétségbeesést? Önök, t. b. tudják, kik a szocziál-demokraták. Az önök osztályának azon szerencsétlenei azok, kik a kétségbeesésben keresnek menekvést, mert csak a kétségbeesés képes embernek azt sugalni, hogy se Istene, se hazája ne legyen. A munkások ezen tábora ma világszerte százezrekre megy, ujságok és vezérek szavára indul, jól van szervezve, nagy tőkék fölött rendelkezik s várja az alkalmat, hogy czéljait megvalósitsa: az egész mai társadalmi, vagyoni és munkarendet fölforgatni és megsemmisiteni. Mit fog helyébe tenni, még maga sem tudja 1848-ban először léptek föl, már mint politikai hatalom, Franczia-országban s a katonai erőnek két napjába került, hogy őket lekartácsolja. 1870-ben másodszor emelték föl a zászlót, midőn hazájokat az ellenség árasztotta el és Párist a német ágyuk vasgyűrüje fogta körül; és uraim, a világ első fővárosának uraivá lettek és Páris fölött két hónapon át az ő piros zászlójuk lengett. De a hatalom másodszor is legyürte őket. Ma a legnagyobb politikusok egyik legnagyobb aggodalma, mi lesz, ha Európaszerte összeállva véres és megtépett zászlójukat harmadszor is fölemelik.

Azért ismétlem uraim, hogy addig, mig az emlitettem eredmény létesül, a kézi munkásokról gondoskodni kell, és az önök egylete is t. b. e czélnak szolgál és önök talán nem is tudják eléggé méltányolni, mily hálával és köszönettel tartoznak azon világi férfiaknak, kik egyletök élére álltak és a fiatal plébános urnak, ki időt és fáradságot nem kimél, hogy törekvéseiket elősegitse, lelkökről, annak táplálékáról, szórakozásairól, időtöltéséről, olvasmányairól s hasonlókról gondoskodjék, hogy zászlójukon a nemzeti czimer mellé az Üdvözitő és szt. József a munka főpátronusának képeit illeszsze s hogy fiatal lelkök tükrén Isten és a haza képét kristálytisztán megtartsa.

Örvendek, hogy alkalmam volt e téren való gondolataimat elmondani. A jó Isten áldja meg törekvéseiket, engem pedig tartsanak meg jó emlékökben!

— **Takács Antal temetése.** Dukai Takács Antalnak, a kis-czelli választókerületi függetlenségi párt érdemes elnökének temetése, mint azt lapunk legutóbbi számában megirtuk, a közönség óriási részvétele mellett ment végbe Dukán, folyó hó 4-én. A függetlenségi párt nevében Bárdossy Imre földbirtokos, a függetlenségi párt alelnöke mondott bucsu-beszédet az elhunyt sirjánál. A család által kiadott gyászjelentés lapunk mult számára későn, lapzárta után érkezett, igy azt csak most van módunkban közölni. A család által kiadott gyászjelentés igy hangzik:

Alulirottak fájdalomdult kebellel tudatják, miszerint felejthetetlen kedves testvére, illetve nagybátyjuk dukai Takács Antal a kis-czelli választókerületi függetlenségi párt elnöke, volt vármegye bizottsági tag és a hegyes-kis-somlyói ág. hitv. egyházközség felügyelője folyó hó 2-án reggeli 2½ órakor. életének 74-ik évében, rövid szenvedés után meghalt. A boldogultnak hült testét folyó hó 4-én délelőtt 10 órakor fognak az ágost. hitv. evang. egyház szertartása szerint a dukai családi sirboltba örök nyugatomra helyeztetni. Duka, 1903. évi április hó 2-án. Áldás és béke poraira! Özv. Kisfaludy Kristófné szül. dukai Takács Johanna, az elhunyt testvére; ajkai Ajkay Gyula, ajkai Ajkay Elemér, ajkai Ajkay Jolán férj. dr. muzsai Hethéssy Elekné, répcze-szemerei Szemerey Lidia férj. Takács Lajosné, kisfaludi Kisfaludy Béla, mankóbüki Horváth Ernő, mankóbüki Horváth Ilma férj. ajkai Ajkay Elemérné, mankóbüki Horváth Béla, az elhunyt rokonai.

— **Szinészet.** Fehér Károly szinigazgató a hét folyamán ujjászervezte társulatát. A társulat nagy része a régi tagokból áll. Mint már lapunk legutóbbi számában jeleztük is, a társulat három előadást tart nálunk és ennek befejeztével tőlünk Sárvárra mennek. Ma, husvét vasárnap előadásra kerül: *„Csókon szerzett vőlegény.“* Holnap, hétfőn: *„Czigánybáró.“* Holnapután, kedden: „Kis alamuszi.“ Reméljük, hogy közönségünk e három utolsó előadást tömeges látogatásával fogja támogatni, mit különben Fehér Károly szintársulata méltán meg is érdemel.

— **Megszökött órásnő.** Özv. Pető Józsefné, sárvári órásnő kedden virradóra a nála alkalmazásban volt segédjével Sárvárról eltünt. Az eltünt órásnő több ékszert vitt el magával megbizóitól.

— **Angliának hires pázsit-területei** valóban igen szépek; ámde azok sem szebbek, mint Budapest sétatéreinek pázsitrészletei és a Margitsziget diszgyepterületei. Ugyan ki ne gyönyörködött volna már ezekben? Egy év hiányzik csupán és akkor 30 éve lesz, hogy ezen remek pázsitokhoz a fümagot Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedése Budapesten szállitja. Méltán lett oly nagy híre már e fümagnak, hogy nemcsak a monarchia minden nagyobb parkja részére szallitja az emlitett czég ezt a fümagot, hanem Német-, Franczia- és Oroszországból is érkeznek tömegesen rendelések. Most midőn a pázsitfümag vetésének ideje elérkezett, jótanácsot vélünk adni, midőn azoknak, — kik hasonló gyönyörü, üde zöld pázsitot akarnak létesiteni, — azt tanácsoljuk, hogy szerezzék be Mauthnertől vagy a „Sétatéri“ vagy a „Margitszigeti“ fümagkeveréket.

— **A balatoni halászati társulat** márczius 29-én tartotta közgyülését. Az előterjesztett jelentés szerint az 1902. évben a halfogás métermázsákban a következő volt: 746·80 garda, 3496·55 keszeg, 84·88 ön- és menyhal, 390·58 csuka és compó, 75·94 ponty, 56·05 harcsa, 782·89 süllő, 136·90 fogas, összesen 5944·99 métermázsa. A kifogott halmennyiség az előző évinél 1243·29 métermázsánál kevesebb volt ugyan, de tekintetbe veendő, hogy mig 1901-ben egész éven át halásztak és jó téli halászat is volt, addig 1902-ben 15 napot leszámitva, a jégen nem halásztak s a halivás idején harmadfél hónapig a halászat is teljesan szünetelt.

— **Kiadó bolthelyiség. Egy bolthelyiségnek igen alkalmas helyiség, a város élénk, jó forgalmu helyén kiadó. Hol? Megmondja a kiadóhivatal.**

Közgazdaság.

— **Az Első Magyar Általános Biztositó-Társaság** a mult napokban tartotta ez évi rendes közgyülését, gróf Csekonics Endre v. b. t. t. elnöklése mellett. Különös érdekességet adott a közgyülésnek az az örvendetes körülmény, hogy a különben is igen virágzó magyar vállalat ezuttal adott számot a legkedvezőbb eredményü üzletévről, amelyet több mint négy évtizedes működése óta megért. Az igazgatóság évi jelentése, nagy önmérséklettel minden egyes üzletágban csupán kielégitőnek mondja az eredményt, a számok azonban ennél sokkal többet mondanak. Az évi nyeremény ezek szerint 4,040.374 korona 37 fillér, amelyből azonban csak 1,200.000 korona kerül részvényesek közt kiosztásra, mivel még igyis minden egyes egész részvény után 400 korona igen tekintélyes osztalékot fizetnek ki. A nagy évi nyereménynek fönmaradó jelentékenyebb részét igen bölcsen használják föl, a különben is rendkivül erős alapokkal rendelkező társaság jövője érdekében. Igy a tüzbiztositás dijtartalékát 5 millió koronára, — a szállitmány biztositását 100 000 koronára, — a betörés ellen való biztositását 65.000 koronára, — az árfolyamkülömbözeti tartalékot 3,913.140 korona 27 fillérre emelték s még mindezenfelül a külön tartalékot 1,731.799 korona 93 fillérre gyarapitották. Nevezetes a társaság életbiztositó-üzletének a föllendülése. Az elmult évben az életbiztositó uj szerzemények 51,317.558 korona 12 fillérre rugtak, az érvényben levő életbiztositó-állomány pedig 293.922.310 korona 91 fillérre növekedett. Ehhez hasonlitható életbiztositó eredményt Magyarországon még egy társaság sem ért el. A társaság tisztviselőinek nyugdij-alapját, mint az előző évben, ismét 50.000 koronával gyarapitották, valamint bő kézzel adakoztak egyéb jótékony alapok és más közhasznu czélokra, a társaság szabályai és szokása szerint. A közgyülés a jelentést egyhangulag tudomásul vette s a fölmentvényt minden irányban megadta. Az elért nagy sikerért a részvényesek nevében dr. Jankovich János miniszteri tanácsos részvényes mondott az igazgatóságnak, az egész kormányzó-testületnek és tisztikarnak, különösen pedig Ormódy Vilmos vezérigazgatónak meleg köszönetet, amit a közgyülés általános élénk helyeslléssel fogadott. A közgyülés a vezérigazgatónak s az igazgatóságnak szóló lelkes ovációkban ért véget. Az osztalékot a társaság pénztáránál már márczius 16-ikától fogva fizetik ki.

— **Déli jég- és viszontbiztositó-társaság.** A Triesztben f. hó 9-én megtartott közgyülésen előterjesztett és az 1902. évre szóló üzleti jelentésből a következő lényegesebb adatok emelendők ki:

A jégbiztositási ágazatban 3,739.626 korona volt a dijbevétel a tavalyi 3,699.255 koronával szemben, károk fejében 3,210.846 korona fizettetett ki, mig az előző évben e czimen kifizetett összegek 2,918.253 koronára rugtak. A tüz visszbiztositási ágazatban befolyt dijak összege 1,154.033 koronával, mig a károk kifizetése a kártartalékok figyelembe vételével 874 248 koronát igényelt az előző évi 799.487 koronával szemben. — A tüzdij-tartalék 577.016 koronáról 766 038 koronára szaporodott és a dijbevétel 50 százalékának felel meg. Jóllehet a jégbiztositási üzlet veszteséggel járt, a tüz viszontbiztositási ágazatban elért kedvező eredmény folytán és hála a tőke és a felszaporodott tartalékok után befolyt jövedelemnek a mérleg mégis 320 903 korona felesleggel zárul (hozzáadva a 4.890 koronányi nyeremény-áthozatot), mely módot nyujt arra, hogy az alapszabályszerüen levonások eszközlése után részvényenként 32 koronányi (8%) osztalék fizettessék ki. A nyereség és dijtartalékok 2,967.379 koronát tesznek, ugy hogy a társaság a teljesen befizetett 3 000.000 koronányi részvénytőke hozzászámitásával összesen 5,967.379 koronára rugó biztositéki alapok felett rendelkezik.

Anyaghalmaz miatt kimaradt hirdetéseket hirlapunk jövő számában közöljük.

Tavaszi ujdonságok!

Legujabb!!

Női ruhakelmék

még soha oly nagy választékban nem érkeztek raktáromra mint most.

Férfi öltöny kelmék

hazai és külföldi gyártmányok, legujabb divat szerint nálam elkészittetnek.

Kalapok és napernyők!

— Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. —

BLETTLER PÁL

divatáru kereskedésében

2—3 **Kis-Czell.**

Első magyar általános biztosító társaság Budapesten.

I. Tűz-, szállitmány-, jég- és betörés-biztositási üzlet.

Negyvenötödik évi zárszámla 1902. január 1-től december 3 -ig.

KIADÁSOK.

	korona	fill.	korona	fill.
I. Tűzbiztositás.				
Kifizetett károk és költségek 7 570,368 43				
levonva viszontbiztositott károk és költségek 3 181 777-57	4.388,590	16		
Függőben maradt károk tartaléka	506,499	19		
Szerzési költségek a viszontbiz. és más utáni bevétel levon.	930,854	38		
Jövedelmi adó és bélyegilletékek	216,420	78		
Postabérek	105,273	67		
Adakozások közhasznu célokra	9,250	—		
A tűzbiztositási üzletet terhelő igazgatási költségek	1.0 6,312	33		
Behajthatlan követelések leirása	34,669	42		
A következő évek készpénz-díjtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	4 400 000	—	11.675,961	33
II. Szállitmánybiztositás.				
Kifizetett károk és költségek 279,648 62				
levonva viszontbiztositott károk és költségek 181,458 33	98,190	29		
Függőben maradt károk tartaléka	88 633	56		
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával	11 956	4		
A következő évek készpénz-díjtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	100 000	—	298,780	31
III. Jégbiztositás.				
Kifizetett károk és költségek 1 752,247-64				
levonva viszontbiztositott károk és költségek 1 151 982 31	798 265	36		
Függőben maradt károk tartaléka	16 062	43		
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával	219,774	07		
Bélyegilletékek	49,485	59		
Behajthatlan követelések leirása	21 956	4	905,893	93
IV. Betörésbiztositás.				
Kifizetett károk és költségek 6,888 21				
levonva viszontbiztositott károk és költségek 3,552 55	3 335	71		
Függőben maradt károk tartaléka	2,519	53		
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával	22 386	38		
A következő évek készpénz-díjtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	65,000	—	93,441	62
V. 1902. évi nyereményszámla.				
A folyó évi üzletből fennmaradt nyereségért			2.615,761	52
			15 589,840	49

BEVÉTELEK.

	korona	fill.	korona	fill.
I. Tűzbiztositás.				
Az 1901. évről áthozott készpénz díjtartalék a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	4 400,000	—		
Tűzbiztositások után bevett készpénzdíjak és a folyó évben lejárt díjkötelezvények és díjváltók 13.942,987-64				
levonva: törlesztett díjak . 1.617,810-29				
„ viszontbiztositási díjak				
és díjrészletek . . 4.040,354-95 5,658,165-24	8.284 702	10		
Az 1901. évben függőben maradt károk tartaléka . . .	417,324	38	13 102,026	48
II. Szállitmánybiztositás.				
Az 1901. évről áthozott készpénz díjtartalék a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	80,000	—		
Szállitmánybiztositások után bevett készpénzdíjak 943,672-02				
levonva: törlesztett díjak . . . 44,322-73				
„ viszontbiztositási díjak 721,838-62 765,161-35	177,510	67		
Az 1901 évben függőben maradt károk tartaléka . . .	87,545	84	345,056	51
III. Jégbiztositás.				
Jégbiztositások után bevett készpénzdíjak . 3.446,950-33				
levonva: törlesztett díjak . . . 249,087-12				
„ viszontbiztositási díjak 2 088,063 88 2.337 131 —	1.109,819	31		
Az 1901. évben függőben maradt károk tartaléka . . .	17,170	46	1.126 989	79
IV. Betörésbiztositás.				
Az 1901. évről áthozott készpénz díjtartalék a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	40 000	—		
Betörésbiztositások után bevett készpénzdíjak és díjrészletek 135,768-94				
levonva: törlesztett díjak . . . 23 031-60				
„ viszontbiztositási díjak . 59,377-54 82,409-3	53,359	71		
Az 1901. évben függőben maradt károk tartaléka . . .	840	42	94,200	13
V. Egyéb bevételek.				
Szelvény-, takarékpénztári, váltó- és egyéb kamatok, vagy-amint árfolyamnyer. eladott érték pap. és ideg. pénzn. után	847,189	52		
Társasági házak tiszta jövedelme	74,398	06	921,587	58
			15 589,840	49

VAGYON. Mérlegszámla 1902. december 31-én. TEHER.

	korona	fill.
Elhelyezett tőkepénzek takarékpénztárak- és bankoknál	3.797,850	51
1.774,000 kor. n. é. Magyar földhit. int. 4%-os talajjavitási és szab. záloglevél . . . . à 97·40 = 1.727,876 kor — fill.		
7.740,000 kor. n. é. Magy. földhit intézeti 4%-os korona-értékű záloglevél . . . . . à 98·— = 7 585,000 „ — „		
1.500,000 — kor. n. é. Pesti hazai első takarékp. egyes. 4% zálogjev. . . . . à 97·— = 1.455,000 „ — „		
1.500,000 — kor. n. é Pesti hazai első takarékp. egyes. 4% köz. kötv. . . . . à 97·— = 1 455,000 „ — „		
1.214,000 kor. n. é. Egyesült budapesti fővárosi takp. 4%-os zálogjevél . . . . . à 97·50 = 1,183,650 „ — „		
200,000 kor. n. é. Kisbirtokosok országos földhitellint. 5%-os záloglevél . . . . . à 100 — = 200,000 „ — „		
4,000 korona n. é. „Otthon" irók és hirlapirók köre 4%-os kötvényei . . . . . à 100 kor. = 4,000 „ — „		
7955 drb. Magyar-francia bizt. r.-társ. részv. à 200·— = 1,591,000 „ — „		
1213 drb Bécsi biztositó társ. részvény . . à 425·— = 515,525 „ — „		
997 drb szlavi ált. bizt. r.-társ. elsőbbs. részv. à 200·— = 199,400 „ — „		
A fenti értékpapirok stb. után az év végéig esedékes kamatok . . . . . 13,264 „ 48	16,013,715	8
Leszámitolt, visszleszámitolt és egyéb váltók	315,418	29
Takaréksági házak	2,600,000	—
Kezeőbetéti házak kölcsöntőrlesztési számla	670,000	—
Különféle adósok:		
a) Pénztárcsek és maradványok a képviselőknél	1.902,351	40
b) Maradványok idegen biztositó intézetoknel és átmenet tételek	1.147,223	79
Jégbiztositási osztály folyó számlája	453,708	8
Központi pénztárkészlet	64,774	60
	27.576,800	66

	korona	fill.
Részvényalaptőke teljesen befizetett 2000 egész részvény a 1000 forint és teljesen befizetett 2000 fél részvény à 500 forint	6.000,000	—
Társasági tartaléktőke	6.000,000	—
Külön tartalék	568,565	14
Árfolyamkülönbözeti tartalék	2.913,140	27
Tűzbiztositási díjtartalék készpénzben a viszontbizt. rész levonásával és minden megterhelés nélkül ** 4.400,000 kor. — fill.		
Szállitmány-biztositási díjtartalék készpénzben a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül . . . 100,000 „ — „		
Betörésbiztositási készpénzdíj-tartalék a viszontbiztositott rész levon. és minden megterhelés nélkül 65,000 „ — „	4.565,000	—
Tűzbiztositási függő károk tartaléka	506,490	19
Szállitmány-biztositási függő károk tartaléka	88,633	56
Jégbiz. függő károk tartaléka	16,062	43
Betörésbiz. függő károk tartaléka	2,519	53
Különféle hitelezők	136,294	26
Előbbi évekről eddig fel nem vett osztalékok	3,893	—
Tisztviselők és szolgák nyugdijalapja	1.758,001	40
Első magyar általános biztositó társaság „Lovag-alap"	187,148	21
Első magyar általános biztositó társaság „Ezredéves alapitvány"	64,617	77
Ormody Vilmos-alap	20,323	78
Életbiztositási osztály folyó számlán	1.240,289	85
1902. évi nyereség	2.615,761	52
	27.576 800	66

* Az Első hozzájárulásokkal 1.731,799 kor 93 fillérre emelt. lett.
** „ „ „ 5.000,000 „ — „ „ „

II. Életbiztositási üzlet.

Negyvenedik évi zárszámla 1902. január 1-től december 31-ig.

KIADÁSOK.

	korona	fill.	korona	fill.
Törlesztett kötvények díja	754,990	29		
Visszavásárolt kötvényekért	1.740 095	74		
Halálesetek alkalmi izetett kárösszeg	2.746 72-	61		
Lejárt kiházasitási tőkékért	3,392-53	42		
Kiházasit. biztositásoknál hátralevő következ. díjvisszatérit.	91,824	25		
Függőben levő károk és díjvisszatérítési ok tartaléka	4 6 131	01		
Függőben levő kiházasitási tőkék tartaléka	265 350	67		
Erjáradékokért	3 7 359	88		
Viszontbiztositási díjak	349.412	07		
Bélyegekért	244 221	71		
Irodai bér, postadíjak, nyomtatvanyok, stb. és egyéb költsé.	744, 93	54		
Tiszti fizetések	262,318	27		
Jövedelmi adóért	25.766	77		
Orvosi díjakért	158.430	61		
Szerzési és díjbehajtási költségek	956,292	76		
Kiszorolt biztositások tartaléka	16,000			
Behajthatlan tartozások leirása	60.207	22	2.065.141	86
Díjtartalék az év végén			80.6 5,711	09
1902. évi nyereség			1.421,811	15
			94.645.364	10

BEVÉTELEK.

	korona	fill.	korona	fill.
A mult évből áthozott díjtartalék			76.690,999	64
Befolyt díjak: az évben kiállitott kötvények után	1.531,537	90		
az előbbi években kiállitott kötvények után	11.286,162	56		
a biztositott tőke emelésére forditott nyeremények	34,091	88	12.851,796	84
Illetékek			250,799	79
Mult évi függőben volt károk és díjvisszatérítések tartaléka			678,659	69
Mult évi függőben volt kiházasitási tőkék tartaléka			614,928	54
Kamatjövedelem			3.554,179	60
			94.645 364	10

VAGYON. Mérlegszámla 1902 december 31-én. TEHER.

	korona	fill.
Értékpapirok . . . . . 7 757,156 kor. 05 fill ugyanis:		
10,502,800 kor. n. é. magyar kir. 4%-os koronajáradék 98 koronával	10.292,744	—
67,400 „ „ „ magyar kir. 4%-os aranyjáradék 120 koronával	80,880	—
12.515,000 „ „ „ magy. földhitelint. 4%-os zálogleveleik 93 kor. 50 fillérrel	12.3 7,275	—
14. 23,000 „ „ „ magy. földhit. 4%-os talajjav. és szab. zálogl. 97 kor. 40 fill.	13.858,072	—
6.6.5,300 „ „ „ magyar földhitelint. 4%-os korona-zálogl. 98 koronával	6.482,-95	—
6,7 4,000 „ „ „ pesti magy. kereск. bank 4%-os korona-zálogl. 97 kor. 75 fill.	6.620,-16	50
602,800 „ „ „ posti m kereskedelmi bank 4½%-os zálogl. 100 koronával	602,800	—
612,000 „ „ „ kisbirt. orsz. földhitelint. 4½%-os zálogl. 100 koronával	612,000	—
96,000 „ „ „ kisbirtokosok orsz. földhitelint. 5%-os zálogl. 100 kor.-val	96,000	—
500,000 „ „ „ magy. orsz. központi takp. 4%. zálogl. 96 kor. 75 fillérrel	483,750	—
884,000 „ „ „ magy. orsz. közp takarékp. 4½%-os zálogl. 100 koronával	884,000	—
1.953,000 „ „ „ egyesült budapesti főv. takarékp 4½%-os zálogl. 97 kor. 50 fill.	1.904,175	—
350,000 „ „ „ egyesült budapesti főv. takarékp. 4½%-os zálogl. 100 koronával	350,000	—
600,000 „ „ „ belvárosi takarékpénztár 4½%-os zálogleveleiben 100 koronával	600,000	—
28,000 „ „ „ pesti hazai első takarékp. egyes. 4%-os zálogjev. 97 kor.-val	27,160	—
58,200 „ „ „ magy. jelz.-hitelb. 4½%-os nyer.-köles. kötv. 124 kor. 50 fill.	72 459	—
Magyar jelzálog-hitelbank 4½%-os kölcsön 9 drb nyer.-jegyre 29 koronával	261	—
5.000,000 kor. n. é. m. jelzálozhitelbank 4½ zálogleveleiben 97 kor. 50 fillérrel	1.875,000	—
542,000 kor. n. é. magyar jelz.-hitelbank 4½%-os zálogl. 100 koronával	542,000	—
Hosztovszkaya-brezovi és piski-vajdahunyadi vasuti els. kötvény	847,448	32
8,000,000 kor. n. é. triest-parenzoi h. é v. 4%-os elsőbbségi kötv. 98 kor.-val	7.840,000	—
347,000 Lire olasz 5%-os járadék és kamatai	334,405	23
Tőzsdei csoportok értékpapirjai: 22.320 kor. n. é. magy. kir. 4%-os korona-járadék 98 k r koránál	223 632	—
1902-ben esedékes kamatok	558 411	44
Jelzálog-kölcsönök	538,215	17
Kötvény-kölcsönök	8.9 7.774	—
Viszontbiz. kötvény-kölcsönök	9,481	56
A központi tartozás folyó számlán	1.290,284	85
Vezér- és függőnökségek és mások tartozásai	2. 0 5,7	13
	84. 87.7 8 0	

	korona	fill.
Díjtartalék . . . . . 82 281,432 kor 89 fill.		
levonva a viszontbiztositási díjtartalékot . . . 1 670,821 „ 81 fill.	80.615,611	09
Biztosági alap	833,096	62
Kiházasitási tőkék nyereménye	751,631	57
Függőben levő károk és díjvisszatérítések tartaléka	463,734	01
Függőben levő kiházasitási tőkék tartaléka	265,280	67
Túlélési csoportok számlája	225,430	91
Előre fizetett díjak 1903—1904 évekre	10,981	97
Fel nem vett nyeremények 1901. évről	397	73
Kiszorolt biztositák tartaléka	16,000	—
Viszontbiztositó intézetek és mások követelései	77,799	48
1902 évi nyereség	1.494,611	15
	84 687.715	20

Budapest, 1902. december hó 31-én.

Steiner Jenő, élethiztositási könyvvivő.

Az igazgatóság:

Báró Harkányi Frigyes, Jeney Lajos, Lászlé Zsigmond, Szende Károly, aligazgató, **Ormody Vilmos, Gergely Tádor**, a központi könyvvezető főnöke, **gróf Zichy Nándor.**

A fenti zárszámlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a könyvben és az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készülteknek és azok egyes tételeit a ff. és neg könyvekkel teljesen megegyezőknek találtuk. Budapest, 1903. március hó 4-én.

A felügyelő bizottság: **Berzeviczy Albert, Lurchard-Fel. váry Konrád, Hajós József, Németh Titus, Páró Radvánszky Géza.**

Kerületi főügynökség:

GAYER GYULA urnál Kis-Czell.

Nyomatott a kiadótulajdonos „Vörösmarty"-könyvnyomda és hirlapkiadó vállalat gyorssajtóján Devecserben, 1903.